

RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

In memory of Sara bat Gershon a"h,
mother of Dr. Howard Shuman.

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel

Vayechi 5785

Shabbat Times

16:34 17:34

Issue 66

The bulk of this week's parsha describes the blessings that Yaakov bestowed upon his children. Whereas the words uttered to his final nine children were indeed blessings, the blessings given to his first three sons were actually scathing criticisms. Reuven, Shimon and Levi were admonished severely by their father for their destructive character traits. Reuven was meant to be the leader and king of the family, yet he lost these rights when he impulsively moved Yaakov's bed from Bilhah's tent to Leah's tent. Shimon and Levi displayed extreme anger which led to their annihilating the inhabitants of Shechem.

After blessing each son, the Torah states that Yaakov blessed all of them with each of the brachot. Although it appears as if Yaakov withheld blessings from Reuven, Shimon and Levi, Rashi explains that he did actually give them the blessings that were given to the other sons. Just because he criticized them for their negative acts, does not mean that he did not bless them as well. In the end, although Yaakov tailored his blessings to each son's individual character, he included all of his sons in every blessing he gave.

I would like to suggest that this works both ways. Just as Yaakov gave the other sons' blessings to Reuven, Shimon and Levi, he also gave his criticisms of Reuven, Shimon and Levi to his other sons as well!

What is criticism? There is what is called constructive criticism, to admonish for the sake of helping a person to fix his wrongs with the goal of becoming a better person. And then there is criticizing for the sake of being negative, in order to bring the other person down. Certainly Yaakov was someone who loved all of his children, including Reuven, Shimon and Levi. His reason to admonish them was not to be

negative, rather it was to warn them about their challenging traits so that they might struggle to rise above them. Reuven's downfall was that he was impulsive and quick to judge. The first ruling of the Anshei Knesset Hagedolah, as appears in Pirkei Avot, is to be slow and to be deliberate in judgement. Yaakov, by criticizing this nature of Reuven, gave the rest of Am Yisrael a directive to be careful and slow when judging others. If you see your father moving his bed or making decisions that you don't understand, don't jump to conclusions and judge him harshly, rather take the time to analyze his actions. If you see your friend doing something that makes no sense, don't jump to condemn him before getting all of the facts. This is the "blessing" of Reuven that was given to us.

Regarding the admonishment of Shimon and Levi, it is true that they used excessive anger when they killed the entire city for the violation of their sister, but the anger came from a fierce sense of right and wrong! The fortitude they had was commendable. The way they executed it was what upset Yaakov.

Rather than condemn them, he blessed their sense of right and wrong and gave them the tasks of becoming the school children, the scribes, and the Leviim who would collect the tithes from the rest of the people.

These jobs are from the most difficult jobs! They require determination and a fierce sense of purpose! We could all learn from the "blessings" that Yaakov gave to Reuven, Shimon and Levi. We should be fiercely committed to our Judaism. We should feel indignation when exposed to wickedness, and we should judge each other carefully and with deliberation!

The Soul of the Churban: Understanding Asarah B'Teves

Rabbi Isaac Bernstein

The Beis Yosef in Hilchos Taanios (OC 550) brings a startling Avudraham with regard to the 10th of Teves. The Avudraham writes that, unlike other fast days that commemorate the destruction of Yerushalayim, if the 10th of Teves falls on Shabbos, we would need to fast on Shabbos! The fast would not be pushed off.

Why would the 10th of Teves, the beginning of the siege of Yerushalayim (seemingly less significant than the breaching of the walls or the final destruction of the Beis Hamikdash), override the celebration of Oneg Shabbos, while the other fasts do not?

There are essentially three answers to this question provided by the Achronim:

1. The 10th of Teves represents the beginning of the end. While the destruction itself was the worst, there is a certain gravity to the beginning of the downfall.
2. When Yechezkel recounts this event, he specifically mentions the date, while the other fast days are referred to by their months. This suggests that there is a particular significance to the date, not just the event.

3. Asarah B'Teves is less a commemoration of a past event and more akin to a Yom HaDin. It is a day of judgment: Will we repent? The calamities of the past began on this day (as in answer #1), and each year on this date, Hashem takes stock of the Jewish people.

On a deeper level, the Gemara in Rosh Hashanah (31a) states that the Shechinah made ten stops on its way out of Yerushalayim and waited in the desert for six months to see if the Jewish people would repent. The Maharsha writes that the final stop, when the Shechinah left Yerushalayim, took place on the 10th of Teves. What does it mean that the Shechinah left Yerushalayim? There was a time when a Jew could walk the streets and feel Hashem's presence all around. Prophets would prophesy on the street corners! Even a simple person could feel that they were in the presence of Hashem. When the Shechinah left, that feeling was gone. That loss occurred on the 10th of Teves. True, the "Eitzim Va'Avanim" were not destroyed until Av, the guf of the Churban... but the Neshama of the Churban began on the 10th of Teves! It was then that we experienced the loss of Hashem's Shechinah in our lives. The Beis Hamikdash was still standing, but its soul was gone. Any confusion we experience today—the mystery of where Hashem's presence is during difficult times in our lives, the hester panim—it all began on the 10th of Teves.

May we all recognize the true goal of the fast, as the Rambam writes: to engage in introspection, to fix our ways, and, with Hashem's help, to once again feel His presence in our lives, bimheira b'yameinu!

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
פרשת "ויחי" התשפ"ה

זמני השבת

16:34

17:34

גליון 66

שאל את הרב ראש בית המדרש הרב שבת יגל שליט"א לשאלות 0584810910

שאלה: מהן ההלכות המיוחדות לצום י' בטבת שחל בערב שבת?
תשובה: אמנה מספר הלכות מיוחדות לצום הקרב.

- הצום מסתיים רק עם צאת הכוכבים.
- בשעת סיום הצום כבר נכנסה שבת ואי אפשר לאכול ולשתות קודם שעושים קידוש.

- ניתן להתפלל 'ערבית מוקדמת' וכך יוכלו לקדש מיד בצאת הכוכבים, אך יקראו קריאת שמע שוב לאחר צאת הכוכבים קודם הקידוש (ותפילת מנחה יתפללו לפני פלג המנחה).

- אישה שבעלה מתפלל בזמן הרגיל, וקשה לה להמתין עד שבעלה יחזור מבית הכנסת ויעשה קידוש, יכולה לעשות קידוש לעצמה עם סיום הצום, ותאכל כזית פת לאחר הקידוש, או לפחות כזית 'מיני מזונות'.

- ניתן לשיר 'שלום עליכם' ואשת חיל' וכל מה שנוהגים לומר לפני הקידוש - לאחר תחילת הסעודה, לאחר שטעמו מעט והתיישבה הדעת.
- מותר להתרחץ במים חמים כרגיל לכבוד שבת קודש.

- מותר להסתפר ולהתגלח ולגזוז ציפורניים לכבוד שבת קודש.
- הרוצה לטעום מתבשילי השבת לדעת אם הם מתוקנים, יטעם מעט ולא יבלע (וכמובן ללא ברכה).

- אם מתפללים מנחה סמוך לקבלת שבת וערבית כבכל ערב שבת (וכן הוא המנהג הפשוט) יש להקדים את זמן תפילת מנחה ב-15 דקות שהרי בתפילה זו יש קריאת התורה, ולבני אשכנז אף הפטרה, וברכת כהנים וצריך להספיק כל זה קודם השקיעה.

- יש מקום להקל להתפלל ערבית בזמן בין השמשות לאחר השקיעה אך יקפידו לקרוא שוב קריאת שמע לאחר צאת הכוכבים.

אמנם המנהג הפשוט הוא להמתין לצאת הכוכבים לתפילת ערבית כמו בכל שבת ויום חול, אך לא יאריכו בדרשה וכו' כדי לא להכביד על הציבור.

- מי שמרגיש צורך לצחצח שיניים ומצטער בכך, יכול לצחצח את שיניו בצום, אך כאשר שוטף את פיו לאחר הצחצוח יכפוף את ראשו ופיו כלפי מטה - שלא יבלע.

- בתענית ציבור נוהגים לתת צדקה ורבים עושים זאת לאחר תפילת מנחה. אולם המתפללים מנחה בזמנה לא יוכלו לעשות זאת מפני קדושת השבת, ויראו לתת צדקה קודם לכן.

שאלה: מכרתי קורס דיגיטלי תמורת 8632 ש"ח. חלק מהקונים משלמים בתשלומים.

כעת עלה שיעור המע"מ, ויוצא שעל התשלומים שאקבל מכאן ולהבא אצטרך לשלם יותר מע"מ.

מי אמור לספוג את עליית המע"מ? אני או הלקוחות?

תשובה: אם נאמר או נכתב שהמחיר מורכב משני חלקים:

(א) מחיר הקורס

(ב) מע"מ

אזי אכן יש לומר שבכל שיש עדכון בתעריף המע"מ כלפי מעלה הלקוח הוא זה שאמור לספוג את זה (והוא הדין להרוויח אם תעריף המע"מ יורד).

אבל אם נכתב או נאמר מחיר כולל - 8632 ש"ח ולא דובר כלל על המע"מ, הרי שזה מחיר המוצר ואת צריכה לספוג את עליית המע"מ כשם שאם תעריף המע"מ היה יורד לא היו מבקשים ממך להחזיר את ההפרש.

שאלה: האם ניתן בליל שבת הקרוב, לקדש ואז לאכול עוגה וכוס קפה, ורק לאחר זמן לגשת לסעודת השבת? אני שואל כי קשה לי לגשת מיד בסוף הצום לגשת לסעודה ממש, אני חייב כוס קפה ועוגה בסוף הצום.

תשובה: צום עשרה בטבת מסתיים בצאת הכוכבים, אולם גם אז אי אפשר לאכול מאחר וכבר חלה חובת קידוש ואסור לאכול ולשתות (אף לא מים) קודם קידוש.

ולכן למעשה הצום מסתיים רק לאחר הקידוש של ליל שבת.

ולכתחילה יש לגשת לסעודת שבת מיד לאחר הקידוש וכך מנהג רוב העולם.

אולם מי שקשה לו הדבר, יכול לקדש ולאחר מכן לאכול כזית עוגה ולשתות קפה (אף חלבי) ולאחר מכן לברך ברכה אחרונה, לשטוף את הפה, ולאחר זמן ליטול ידיו ולגשת לסעודת ליל שבת.

בן יברך ישראל

הרב משה אריאל מרגי שליט"א

בפרשת השבוע יעקב אבינו מלמד את כלל ישראל מהי הברכה שבה הם יברכו את בניהם - "וַיְבָרֶכְם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים בְּאֶפְרַיִם וּבְמִנְשֵׁה וְיִשָּׁם אֶת אֶפְרַיִם לִפְנֵי מִנְשֵׁה".

ורש"י מסביר: הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו ישימך אלהים כאפרים וכמנשה. ויש להבין מה ראה יעקב אבינו להטביע לדורות את ברכת הבנים במטבע לשון של "כאפרים וכמנשה" דווקא ולא כ"אברהם יצחק ויעקב" שהרי ברכת הבנות היא "ישימך אלוהים כשרה רבקה רחל ולאה". כתוב כאן שיש משהו ייחודי מאוד שאפרים ומנשה מחזיקים שיעקב אבינו ראה לנכון שהוא יהיה דוגמא לדורות, השאלה היא מה ראה יעקב באפרים ומנשה.

ולכאורה שתי תשובות בדבר.

התשובה הראשונה היא: שהם היהודים הראשונים - ונכון לאותו רגע גם היחידים - שגדלו בארץ זרה רחוקה ומנוכרת ונשארו בצדקותם. ליוסף עוד היה זיכרונות מבית אבא. אבל הם גדלו בתוך מצרים - ערוות הארץ - וכל הקדושה והאווירה שיש להם זה רק מפי השמועה. ובכל אופן נשארו נאמנים לברית אברהם. יעקב אבינו מנחיל לנו דווקא את הברכה הזאת, שבביל שכל אבא יאמר לבנו 'יכול להיות שיום יבוא ותצטרך להתמודד עם ניסיונות חדשים שלא היו לאבותיך לפניך. ותחשוב שבסיטואציה הזאת אולי אפשר להתפשר. אז לא! קח לך את מנשה ואפרים כמודל לחיקוי שבארץ נכרייה שמרו על האש שלא תכבה וזכו כל אחד להיות שבט. אפרים ומנשה כראובן ושמעון. התשובה השנייה מביא בספר 'אגרא דכלה' רעיון נפלא, אם נתבונן נראה, שמתחילת חומש בראשית יש מאבק בין שני אחים בין הבכור לאחיו הקטן ומשום מה כשהאח הקטן מתועדף בדרך כלשהי,

אחיו הגדול מקנא לו לעיתים עד מוות: קין והבל - קרבן קין נדחה קרבן הבל מתקבל ברצון, קין הבכור מקנא ורוצח את אחיו.

ישמעאל ויצחק - מפני המעלה הרוחנית יצחק הוא המועדף, וישמעאל מצחק עם יצחק (מנסה לדחוק בו חיצים - ניסיון לרצח) ומסתיים בגירוש, כלומר אין אפשרות שיחייו ביחד.

עשיו ויעקב - עשיו כמעט הורג את יעקב וילדיו על לקיחת הברכות.

יוסף ואחיו - יוסף הוא הבן זקונים אבל יעקב מתעדף אותו, ושוב שאר האחים מעוניינים להכותו נפש ובסוף מוכרים אותו לעבד. בברכת מנשה ואפרים שוב פעם הקטן מקבל את הגדולה. ויעקב מתעדף את אפרים הקטן על פני מנשה.

ובפעם הראשונה בהיסטוריה הבכור הדחוי שותק ולא מתרעם - ומפרגן לאחיו.

ולכן הטביע יעקב אבינו את הברכה לדורות דווקא בשם של מנשה ואפרים -

כיוון שזהו הדבר הגדול ביותר שאב יכול לברך את ילדיו, שתמיד יחיו האחד עם השני באהבה ואהבה שלום ורעות.

בהתבוננות נוספת נראה ששתי התשובות הם שני צדדים של אותו המטבע.

שהרי אפשר לשאול מניין היו למנשה את תעצומות הנפש לפרגן כך לאחיו, מדוע באמת הוא לא מוחה? ההסבר נעוץ בסיבה שבה הוקדם אפרים, יעקב מסביר ליוסף שהוא מקדים את אפרים "וְאֵלֶם אֶחָיו הִקְטַן יִגְדַל מִמֶּנּוּ". שלאפרים יש מעלה רוחנית יותר ממנשה.

אם מנשה מקבל את ההקדמה של אפרים לפניו זאת אומרת שהוא מכיר בכך שהערך המרכזי בהם הדברים מקבלים חשיבות הוא הכוח הרוחני בעולם. מה שמוביח את הנקודה הראשונה, שאפילו במצרים - במקום רחוק - הדבר המרכזי שהיה להם הוא הקדושה והרוחניות שיש בעולם. [ושמעתי רמז נאה, מ'נ'ש'ה' אותיות נשמה משנה השמן שמנה (-שמונה) שהכל סובב סביב כוח רוחני שמסמל דברים מעל הטבע].